

Civilutskottets betänkande 2018/19:CU19

Större frihet att bygga altaner

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lagändringar i plan- och bygglagen.

Förslaget bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna och medför en större frihet för fastighetsägare att bygga altaner. Förslaget innebär att det i plan- och bygglagen bl.a. införs ett undantag från kravet på bygglov för att uppföra en altan vid ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus under vissa förutsättningar, samt att mindre (lovfria) altaner får strida mot planbestämmelser. Förslaget syftar till att genomföra ytterligare regelförenklingar i plan- och bygglagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:112 Större frihet att bygga altaner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Större frihet att bygga altaner	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Större frihet att bygga altaner

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:112.

Stockholm den 28 maj 2019

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD) och David Josefsson (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:112 Större frihet att bygga altaner. I propositionen lämnas förslag till lagändringar i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, som syftar till att göra det enklare att bygga altaner utan bygglov.

Propositionen är ett resultat av en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Lagrådet har yttrat sig över regeringens lagförslag, förutom förslaget om ändring i 9 kap. 46 § PBL. Beträffande detta förslag har regeringen bedömt att förslaget är av sådan karaktär att lagrådets granskning skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

I betänkandet behandlar utskottet även den redovisning av åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivanden som regeringen gör i propositionen.

Utskottets överväganden

Större frihet att bygga altaner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

Förslaget innebär att det i PBL införs ett undantag från kravet på bygglov för att uppföra en altan vid ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus, om altanen byggs inom 3,6 meter från bostadshuset, inte är högre än 1,8 meter och inte placeras närmare gränsen än 4,5 meter. En sådan altan får strida mot den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området. Även en lägre altan, som enligt rättspraxis inte omfattas av reglerna i PBL om krav på bygglov, ska enligt förslaget få byggas i strid med den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området, om altanen uppförs inom 3,6 meter från ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus. När det gäller byggnader och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt ska kraven på bygglov och på att en altan ska följa den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området gälla oförändrade. Regeringen bedömer att förslaget innebär en förenkling av reglerna om lov genom att en byggherre inte behöver tolka en gällande detaljplan eller områdesbestämmelse för att veta om en altan får uppföras eller inte. Dessutom behöver inte byggherrar ansöka om lov i de fall som omfattas av de föreslagna lagändringarna.

Härutöver föreslår regeringen en ändring i 9 kap. 46 § PBL. Ändringen är av redaktionell karaktär och saknar betydelse i sak.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden om förenklingar i plan- och bygglagen

Riksdagen beslutade våren 2014 om ett tillkännagivande om behovet av en översyn av PBL för att modernisera, förenkla och förtydliga lagstiftningen (bet. 2013/14:CU10, rskr. 2013/14:187 och rskr. 2013/14:188). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande.

Det finns en omfattande kritik som innebär att den nya lagstiftningen inte har lett fram till den enklare och snabbare hantering av bl.a. plan- och bygglovsärenden som var avsikten. Detta är givetvis särskilt olyckligt i dagens situation när det skulle behövas ett regelsystem som kan underlätta en nödvändig ökning av bostadsbyggandet. Bristerna i lagstiftningen beror till stor del på att förslaget till den nya plan- och bygglagen inte var

tillräcklig berett när det lades fram för riksdagen. Regeringen hade inte heller tagit tillräcklig hänsyn till de önskemål och synpunkter om förenklingsåtgärder som hade framkommit under beredningsarbetet.

Detta var bakgrunden till att riksdagen våren 2013 i ett tillkännagivande till regeringen framhöll att det finns behov av en bred reformering av plan- och bygglagstiftningen som kan leda till en snabbare och enklare plan- och byggprocess. Regeringens hittillsvarande hantering av reformbehovet tycks emellertid snarast ha resulterat i en splittrad och delvis forcerad beredning. Risken är därför uppenbar att nya problem skapas för dem som ska tillämpa lagens bestämmelser i plan- och byggprocessen.

Civilutskottet anser att det fortfarande finns ett omfattande reformbehov och att plan- och bygglagen behöver moderniseras, förenklas och förtydligas. Det handlar om att utveckla kommunernas verktyg för att påverka bebyggelseutvecklingen och att begränsa administrationen. Detaljplaneinstitutet måste utvecklas, och översiktsplaneringen måste bli enklare och mer strategisk.

Under hösten 2015 beslutade riksdagen, på utskottets förslag, att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den senast den 1 januari 2017 borde utreda åtgärder som sammantaget skulle kunna förkorta plan- och bygglovsprocessen med upp till ett år (bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:79). Utskottet anförde då i huvudsak följande.

En effektivare ordning för PBL-överprövning kan i vissa ärenden korta av tiden fram till byggstart. Inte minst mot bakgrund av den omfattande bostadsbristen i stora delar av landet finns det emellertid anledning för regeringen att nu skyndsamt fortsätta arbetet med regelförenklingar som kan leda till att tiden för ett byggprojekt fram till byggstart ytterligare kan kortas ned. Det är således önskvärt att regeringen lägger fram förslag om fler lagändringar som kan ge en snabbare handläggning av plan- och bygglovsärenden. Regeringen bör därför påskynda beredningen av utredningsförslag med denna inriktning och ge kompletterande utrednings- och myndighetsuppdrag i de frågor som behöver övervägas ytterligare. Inriktningen på arbetet bör vara att regeringen senast den 1 januari 2017 bör utreda åtgärder som sammantaget kan förkorta plan- och bygglovsprocessen fram till startbesked med upp till ett år. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att riksdagen såväl under riksmötet 2014/15 som tidigare under innevarande riksmöte genom tillkännagivanden framhållit flera önskvärda förändringar i plan- och bygglagstiftningen.

Även under våren 2017 beslutade riksdagen, på utskottets förslag, att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skulle fortsätta arbetet med att förenkla och förbättra PBL (bet. 2016/17:CU15, rskr. 2016/17:234). Utskottet anförde då i huvudsak följande.

Sedan PBL trädde i kraft har ett antal utredningar behandlat olika frågor som regleras genom lagen, och riksdagen har fattat beslut om relativt omfattande lagändringar. Fortfarande återstår emellertid flera angelägna frågor som nu är föremål för överväganden i utredningar eller bereds i Regeringskansliet. Det gäller inte minst behovet av att utveckla en regional planering och nå en bättre samordning mellan beslut enligt plan- och bygglagen och övrig samhällsplanering som gäller bl.a. bostadsförsörjning. Andra viktiga frågor är möjligheterna till en snabbare handläggning av de beslut som tas med stöd av plan- och bygglagen och

behovet av effektivisering av bl.a. länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen. Enligt utskottet är det en viktig uppgift för regeringen att fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och byggreglerna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Genom förslagen i den proposition som behandlas i detta betänkande anser regeringen att tillkännagivandena är delvis behandlade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det behöver bli enklare att bygga altaner utan bygglov. Detta minskar både hushållens och kommunernas regelbörda vid mindre byggärenden, och underlättar för småhusägare att kunna anpassa sitt hus och sin tomt efter egna önskemål.

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen bör bifalla propositionen och anta regeringens lagförslag av de skäl som framförs i propositionen.

När det gäller riksdagens tillkännagivanden om behov av lika reformer av PBL delar utskottet regeringens bedömning att tillkännagivandena är delvis tillgodosedda genom lagförslaget.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:112 Större frihet att bygga altaner:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 9 kap. 46 § och 10 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 kap. 4 f §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.*4 f §*

För en- och tvåbostadshus och tillhörande komplementbostadshus krävs det, trots 2 § första stycket 2 och 3 c, inte bygglov för att med en altan anordna en uteplats på mark inom 3,6 meter från bostadshuset, om altanen inte är högre än 1,8 meter och inte placeras närmare gränsen än 4,5 meter.

En åtgärd som avses i första stycket får vidtas närmare gränsen än 4,5 meter, om de grannar som berörs medger det.

Första stycket gäller inte om åtgärden vidtas på en byggnad eller inom ett bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §.

46 §¹

Vid handläggningen av en anmälan tillämpas bestämmelserna om ansökans innehåll i 21 §, föreläggande i 22 §, information om tidsfrister i 27 a § och återförvisning för förnyad handläggning i 27 b §. Vid tillämpningen av 27 a § tredje stycket ska hänvisningen till 27 § andra stycket avse 45 § tredje stycket.

Vid handläggningen av en anmälan tillämpas bestämmelserna om ansökans innehåll i 21 §, föreläggande i 22 §, information om tidsfrister i 27 a § och återförvisning för förnyad handläggning i 27 b §. Vid tillämpningen av 27 a § tredje stycket ska hänvisningen till 27 § tredje stycket avse 45 § tredje stycket.

¹ Senaste lydelse 2018:1136.

10 kap.**2 §²**

Om annat inte särskilt anges i denna lag eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, ska en åtgärd som avser ett byggnadsverk, en tomt eller en allmän plats genomföras så att åtgärden inte strider mot

1. det lov som har getts för åtgärden, eller
2. om åtgärden inte kräver lov, den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området.

Åtgärder som avses i 9 kap. 4–4 c §§ får, trots första stycket 2, strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser.

En åtgärd som avses i 9 kap. 4 f § får, trots första stycket 2, strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Detsamma gäller en åtgärd som avser en altan som inte kräver lov enligt 9 kap. 2 §, om åtgärden

- 1. vidtas inom 3,6 meter från ett en- eller tvåbostadshus eller tillhörande komplementbostadshus, och*
- 2. inte vidtas i anslutning till en byggnad eller inom ett bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

² Senaste lydelse 2017:424.